

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dissapte 13 d' Agost de 1898

Núm. 3.582

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes: Ptas. 1
En provincia trimestre: 3.500
Extranjer i Ultramar: 4.500
Anúncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, l'Oficina Malloró, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publicuin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, 80, prop á la plassa de Catalunya (Teléfono 13)

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

SECCIÓ DOCTRINAL

Las industrias catalanas

Una de las colonias mes florezcents que existeixen y ahont las industrias catalanas hi podrian exportar alguna dels seus productes es l' Argelia, que ara quan tractem de colonias s' ha d' entendre sempre que son d' altres nacions ó Estats, perque las d' Espanya sembla que s' perdran de vista. A Argelia y Tunez que per mes que son á costat de casa no s' hi exporta casi res, per las mateixas dificultats apuntadas en los anteriores articulos ab respecte á aquells paissos.

Barcelona en tot y ser una gran capital de las que produheix, no te comunicació directe ab Alger y aixó fa que allí hi siga completament desconeguda la producció de las nostras fabricas; y si tenim en compte que Alger es la primera capital de l' Africa y l' que está cridada dintre pochos anys á ser lo centro comercial de tot aquesta banda del imperi del marroch, extranyarem encara mes lo no tenir cap linea de barcos que ns posin ab comunicació directe ab una població de tal importancia comercial y quin número de vehins s' eleva á uns 200.000.

Perá enviar los géneros catalans á aquesta colonia francesa ab los medis de comunicació establerts s' ha de considerar imposible.

Res hi podrà fer lo Sr. Alcalá Galiano, Consul d' Espanya en aquella plassa á qui lo Govern ha tingut á be lo consultar demanantli datos dels productes de Fransa y altres nacions que hi son exportats.

La casa Sitjes jermans d' Alicante, te establir un servey desde Alicante á Alger ab barcos de pochos tonelatje que fan tres viatjes cada mes, sent lo carregament de fruytas principalment; pero aquesta casa per mes que fundada á Espanya y explotant un negoci establert á la península, exigeix lo pago de fletes en moneda extrangera, en franchs, topant lo comerciant é industrial no sols ab aquesta dificultat, y la dels drets d' aduana sino que també, tot género que surt d' un port de Catalunya, el arribar á Alicante ha de fer lo transbort als barcos dels Srs. Sitjes obligantse en aquest darrer port á que fassi nous coneixements, d' Alicante fins á Alger, de manera que entre las notas de gastos dels dos coneixements, lo transbordo y l' cobro dels fletes en franchs, fa que una tonelada de pes desde l' veñt port de Tarragona, per exemple, á Alger pagui, al preu que está la moneda francesa norante y cinch pessetas, ó sigui lo doble del que costa de Barcelona á Buenos Ayres, lo qual mata tota iniciativa particular.

Aquestos datos donan á comprendre que si tinguessim uns governs que s' desveltessin pera la sort de nostras industrias de las que tants y tants diners ne trenhen, y com tenen altres nacions mesafortunadas que la nostra, se posaria encara que no fos mes que per via d' assaig y procurant que no fes mes que un sol viatge cada mes de Barcelona á Alger, un barco de poch tonelatje, lo qual fent escala en lo port de Palma de Mallorca y portantli la correspondencia se conseguiria que la subvenció que l' Govern volés per aquest servey fos insignificant, y estaríem ben servits.

La marina mercant que ab las pérduas de las colonias queda arruinada, es mes que segur que ab aquellas condicions s' atreviran á explotar los nous negocios y aixó al nostre entendre donaria un resultat práctic puig que obriria aquells mercats á part dels nostras productes.

Tot lo que no sigui seguir aquest camí son paraulas buydas de patriotisme y joguinas pera distreure el pais de la ruina industrial que te al demunt.

Tampoch á Túnex, capital de la Regencia, que heix lo protectorat de Fransa de aquí á poch temps será una capital, hi podem exportar cap article ab ventatja.

Y dihem que será una gran capital perque tots los edificis que s' hi construheixen hi domina la nota del mes bon gust arquitectonich y de una correcta elegancia, que res enveja á las capitals europeas. Es aquesta capital verdadera terra de promissió pera las industrias franchesos. Los drets d' aduana á la regencia son lo 8 per 100 del valor dels géneros, pero com estem igualment horfes de comunicació entre Catalunya y Tunez, se topa la exportació ab iguals dificultats que pera fer la plassa d' Argel.

Perá donar una idea del moviment comercial que hi ha á l' Argelia, dirém que la exportació é importació ab la Metròpoli, Fransa, va passar l' any 1896 de cinch cents milions de franchs, y la exportació é importació ab l' extranger va pujar á cent milions. Al port d' Alger hi entran y surten diariament trenta embarcacions y tolas las nacions hi tenen lineas directes ho hi fan escala avans de passar lo canal de Suez.

Las imprevisions del Govern espanyol fan que las industrias catalans hagim d' anar sempre darrera dels extrangers: faltantnos l' apoyo de aquestas eminencias que ns governan y que viuhen al dia, sistema castellá, capás d' arruinar al poble de més energias é iniciativas quina será la nostra sort en l' esdevenir?

No hi ha que formarse ilusions: á la industria catalana ja se li pot cantar las absoltas: acabaran de plegar las fabricas que encara no ho han fet, sino's troba y aviat lo camí de donar sortida á la producció.

Peró la exportació dels productes catalans es veritat que nos queda la *Insula dels cacichs*, coneguda vulgarment per Espanya, insula ahont «los sabis estadistas y grans financiers que han passat pel Poder» han demostrat que no mes saben la regla de restar y aixó no s' va en lloch.

I. LLEVAT.

REBALL

No sabem encara á la hora en que escribim aquestes ratillas si la pau pot donarse ja per definitivament feta. Mes encara que aixó no fos, y en la contestació d' Espanya acceptant las condiciones que l' imposa l' vencedor hi hagués alguns distingos que no volgués admetre l' govern yanqui, aixó no fora en últim terme més que un aplassament d' un parell més de dias que tindrà la cuestió. Lo problema de la guerra no podía resoldres d' altre manera. Vulgas no vulgas, Espanya, vensuda pels Estats Units y mirada ab despreci per tots los pobles civilisats, no tenia altre remey que agenollarse als peus del vencedor y dir la Pecedora, tot, y oferintli las trossos de la seva carn y las aspiracions de la seva anima.

Aquesta es la trista realitat que ja s' oferia als nostres nills en aquells dias de cridoria en que va ser despedit lo ministre yanqui Mr. Woodford; en aquells instantos d' enoigament en las masses y de la mala intenció dels que la dirigian, y en que *El Imparcial* y tots los rotatius deyan que la guerra ab los Estats Units tenia de fer més por á n' ells que á Espanya: en aquell dia en que l' Senat va escoltar ab marcada benevolencia com un dels personatjes més funestos de la política contemporánea, l' general Weyler, parlava d' embarcar á Cuba cincuenta mil homes y durlos á West-

hington; y en aquells moments de febre esvalotadora en que una munió de perdularis anavan á trancar los vidres d' algun consulat, arrencant la filiga d' algun edifici particular, aquella filiga que després, vista á cara á cara, no havém tingut ni esma pera aguantarli la mirada, y cayguts á terra als sols batre de las sevas alas, sense defensarnos havém vist com nos feriam en las entranyas. Nosaltres be ho vegérem tot lo que havia de passar, més la nostra veu no tingué prou ressó, y, lluny, de sentirse, se perdé en l' espay confosaven lo terrabastall de las trompas guerreras dels diaris de Carrer...

Los fets s' encarregaren de donarnos la rebó y tots aquells valents d' estar per casa que no havian contribuít ab un home ni ab un duro als preparatius de la guerra mentres aquella gent patriotera dels Estats Units oferia millers de voluntaris y milions de dollars, s' han anat convencent de que no es tant facil com sembla fer la guerra á un poble quina marina du corassa de lo millor del mon y quins oficials del exército, educats á West Point, no envian lo retratet als diaris quan surten de la Academia. Y la pau s' ha fet necessaria, y ja no sols havém sigut los homes de bona voluntat quins la havém demanada, sino tothom, los grans y ls xichs, los que tenen seny y ls esbojorrats.

Peró l' afany de pau ha vingut algun temps dissimulat, posant per condició que los norros, com era pau d' aquesta mena sigués altre cosa que la que s' firma després d' una guerra sostinguda ab honor. Tal com haguém fet la guerra tindrem la pau: No s' necessita que al firmarse l' tractat se ns reconegui l' legendarí valor, l' heroisme y tots aquesta moneda falsa castellana que fins are se n' ha fet passar per bona; no cal que se ns digui valents, ni guapos, ni selats. Res d' aixó; la pau heurá sigut honrosa, cualsevulla que sian las pérduas de territori, armas é indemnizacions á que ns obligui, si la historia al fer de qui á uns quants anys lo balans d' aquest periodo historich troba que l' exército y la marina en los qui l' Estat te posada la confiansa del honor militar han cumplert be la seva missió.

Peró si aquí hi hagués un xich de sentit comú, més que parlar de pau honrosa de lo que s' parlaria es de pau segura. Pron guerras havém tingut aquets darrers anys pera que ara al liquidarlas no correm á deixar del tot pelladas las sevas feridas. Que no n' quedi ni una d' oberta! Aixó es lo públich, aixó es lo necessari.

Desgraciadament lo govern, inflahit per aquestos fums tan extrangers en la conciencia dels catalans, no hi te prou compte en cuydar aquest extrém, y aixó al atendre á fer lo pau deixa empantanagada la cuestió de Filipinas. Allí quedaran los cent mil insurrectes; los quinze mil americans y ls quinze mil soldats espanyols. La soberania será nominalment pera Espanya, ls gastos es clar que també; y ab aixó ja tenim salvat l' honor. Lo nostre paper será semblant al de Turquia en la cuestió d' Egipte.

Aquesta manera d' arreglar lo problema de Filipinas no es bon medi de fer la pau. Es deixar las cosas á mitjas, y ja prou tips n' estém de nebulositats y d' equilibris pera que no desitjem entrar en l' ample camí dels pobles que pensan á plé dia, á tota llum, pera poder aixis preocuparnos pel demá, ja que tants disgustos nos han donet las mentidas del passat.

(De *La Renaixensa*.)

Las defensas de Gibraltar

Un redactor de «Le Temps», enviat a Gibraltar para fer un estudi de las condiciones actuales d' aqueixa plassa militar, ha escrit lo següent, que dona idea dels elements defensius y ofensius acumulats en lo Peñón:

«He tingut ocasió de visitar las célebres galerías centenarias que 'ls inglesos han fet excavar ab grans gastos en las entranyas del Peñón; dominan la rada d' Algeciras y la estreta faixa del territori neutral que separa a Espanya de la fortalesa británica, y reben ayre y llum per innumerables fronteras armadas de canons de modelo més ó menos modern. Es una excursió molt fatigosa y de no gayre interés.

Un passeig al voltant del Peñón, d' aqueixa inmensa roca que mideix prop de 4.000 metros de llargh, 250 d' ample y 420 d' altura mitja, seria molt mes entretengut; pero aquesta ascensió 'ls hi está rigurosament prohibida als profans, que deuen limitar sa curiositat a la contemplació del vertiginós esllevisament que mira a Espanya, s' prolonga per lo costat del Mediterrani fins a la Caleta, petit poblet de pescadors, y volta la part occidental compresa entre la Porta del Mar y 'l barri inglés de la Punta d' Europa. Ei's poden visitar ja tampoch las interessants grutas de Sant Miquel, situadas en la extremitat meridional del Peñón, hont 500 soldats del cos d' Enginyers, incluhint en aquest número als obrers del país, realisan en aquestos moments grans obras de defensa; uns vint minayres, reclutats en las provincias, participan sols en aquestos travalls, y he sapigut per un d' ells que Mr. Goschen inaugurarà 'l diumenje últim una de las novas galerías; la va recorre a cavall desde 'l poblet de la Caleta fins al arrabal de Rosia.

Segons m' ha dit un espanyol que resideix a Gibraltar desde fa molts anys, las fortificacions s' entenen de Nort a Sur, a la roca; están armadas ab 800 pessas, que creuhan ses focs sobre tota la rada y 'l litoral espanyol.

Las baterías baixas están lligadas als pisos superiors per cortinas verticals; las baterías altas son de duas classes: unas cubertías, altrás descubiertas; se comunican ellas ab ellas per camins plens de plassas d' armas, magatzems, polvorins, dipòsits d' aygua, escalas, ventiladors, etc.

Al Nort, en la part més alta del Peñón, hi ha la batería Black Mout; al Sur, la del Atcho, armada ab 12 pessas de 60 toneladas, y ahont acabá de transportarhi 'l canó de 100 toneladas que amenassava a Algeciras.

Las baterías rasants, armadas ab canons de 30 y 40 toneladas, s' estenen desde 'l moll del Portal del Mar fins a la Punta d' Europa; las del Nort cubreixen ab sos focs la espanyola fins a la embocadura del riu Guadarranque; las del centre baten a Algeciras y la part del litoral espanyol compresa entre Palmones y la Punta de Santa García; las del Sur están dirigidas contra la cala de Getares y la Punta Carnero; en fi en la última série que protegeix la Punta d' Europa del costat del Mediterrani hi ha una altra pesa de 100 toneladas.

Un ample fossó, de inundació fácil, un baluart y explanadas, ab cambras de minas, separan a Gibraltar del resto d' Espanya. Aquestas obras están protegidas per pessas de tir ràpid y per baterías més importants, en casamentas, construhidas sobre 'l costat del Peñón.»

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del dia 12 d' Agost de 1898. FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneróide	GRADU d' humitat	PLUJA en horas	AYGUA evaporada en 24 h.	ESTAD del cel	OBSER particular
9 m. 3 t.	759 759	85 85	0'0	4'3	Bas	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS direccio	NUVOLS	
	Maxima	Minim.	Term. tipo		classe	can
9 m. 3 t.	Sol. 41	22	26	S-S	Cumul	0'5
	Sombra 39					

Sessió del Ajuntament

Baix la presidencia del M. Itre. senyor Alcalde don Joseph M. Borrás y Sardá y ab assistencia dels regidors Srs. Briansó, Massó, Quer, Nogués, Vergés, Güell, Bartulí, Mas y Pallejá, tingué lloch ahir a las dotze del mitj-dia la segona convocatoria.

Se llegí y aprobá 'l acta de la anterior. Se doná compte de que fet l' extracte de las disposicions insertadas en los B. O. de la provincia no

contenían cap d' interés para la Excm. Corporació de lo qual ne quedá enterada aquesta.

L' Ajuntament quedá enterat d' una comunicació del «Club Velocipedista» manifestant que en las carreras darrerament verificadas s' obtingué un líquit de 4.640'42 pessetas, que han sigut entregadas al Trosorer D. Genaro Bartulí.

A proposta del senyor Alcalde s' acordá donar un vot de gracias a la Junta Directiva.

Passá a la secció de Foment una sollicitud de don Emili Ferrer en nom de la casa Latuete y Coca acompanyant la memoria y planos para la instalació d' una xarxa aérea conductora de la electricitat.

S' aprobá un dictamen de la secció de Foment introduhint varias modificaciones a las bases de concessió para la instalació de la electricitat en aquesta ciutat.

Lo Sr. Nogués demaná que se suprimís 'l arbitre de 2 rals per metre lineal de sanja que prevenen las Ordenansas, para colócar los cables subterranis que conduheixin la electricitat. Quedá aprobat.

Quedaren adjudicadas definitivament las subastas a favor de D. Joan Domenech para construhir la caseta del fidel de la báscula que s' ha de colócar als terrenos de devant del Hospital; a favor de D. Batista Capdevila la de mil metres de maxaca; y a favor de D. Ricart Llagostera que s' comprometé a entregar 50 metres d' adoquins a 9'85 pessetas lo metre cúbic.

L' Ajuntament se doná per enterat del pressupost adicional de 1897 a 98 lo qual aprobá.

També s' aprobá 'l pressupost que ha de regir durant l' actual any económic.

Quedaren aprobats varis comptes de particulars.

Lo senyor Alcalde posá en coneixement del Consistori de la reunió que tingué lloch per ell presidida, para tractar de celebrar en aquesta ciutat un Congrés vitícola.

Y manifesta que para atendre als gastos que reportaria s' havia tractat que la Diputació provincial fes un donatiu de 1000 pessetas que l' Ajuntament ne donés altres mil y que si faltés la Associació Agrícola de Reus y sa comarca ne donará 500.

Després de una petita discussió s' acordá que l' Ajuntament hi contribuís ab las mil pessetas.

A proposta del Sr. Quer s' acordá que 'l Sr. Alcalde indiqués al Consell de la companyia Reusense de Tranvias que s' colócessin los dobles rails en los trossos de vía que traspasa l' arrabal y camí de Misericordia conforme té promés.

A proposta del Sr. Nogués s' acordá que la Secció de Foment gestionés ab los propietaris del molí tocant a la bassa del «Molinete» para tractar de fer desapareixer aquella bassa y cas que no s' avinguessin que s' instruhís un expedient d' expropiació forcosa.

Y no haventhi cap més assumpto de que traatar s' aixecá la sessió.

Per l' Inspector de mercats d' aquesta ciutat don Pere Rovira, ahir foren decomisats é inutilisats 5 kilos de musclos per no reunir las condiciones necessarias de salubritat para esser destinats al consúm públic.

Segons datos estadístichs son 24.000 los obrers que están sense treball a Catalunya. Ens sembla que la estadística se queda curta.

Diferentas vegadas ens hem ocupat de la forma en que per lo correo deuen enviar los particulars sa correspondencia y en especial los impresos, cuartillas para la imprenta, papers de negocis, medicaments, etc., etc.

En quant al envió d' impresos, cuartillas para la premsa y papers de negocis, si aquets son franquejats per sa tarifa especial, deuen anar en sobre completament obert ó lligat de modo y manera que puguin ser revisats; en idéntica forma deuen enviarse los medicaments.

Res de tallar las puntas dels sobres; si aquets van tancats, los remittents s' exposan a que se 'ls hi exigeixi lo franqueig per la tasa ordinaria.

Ni 'ls productes farmacéutichs, tarjetas postals, impresos y originals para impremta ni las cartas para l' interior de las poblacions se troban recarregadas ab l' impost de guerra.

Un diari gallego dona la noticia de que una importantissima casa inglesa ha fet proposicions al govern para adquirir en arrendament los astillers de Esteiro, en lo Ferrol.

Segons sembla, s' ofereix a construhir quatre accassats para la marina nacional, diferint lo reembols del cost fins que 'l país se trobi en millors condiciones. La companyia explotadora tindria dret a construhir los barcos que li encarreguessin tant las empreses par-

culars com los governs de qualsevol país, reservantse l' espanyol lo número de gradas que cregués oportú.

Lo Correo Catalán, ocupantse de las partidas que a han aísat en armes en la provincia de Castellón de la Plana, diu lo següent que insertém a títol d' informació sense fernes solidaris de quant expressa lo colega.

«Sía d' aixó lo que vulgui, lo que nosaltres deuem dir y afirmem rotundamente es que aqueixa ó aqueixas partidas no son carlistas, y que encara suposant—y es molt suposar—que de carlistas estiguessin formadas, tenim lo deber de protestar, contra ellas, porque no es bon carlista ni mitjá lo qui s' axequi en armas contra la expressa y terminant voluntat del jefe suprem de nostra comunió; porque qui tal fa no es carlista obedient a la veu de sos qüefes, poguent ser en cambi instrument cándit de qui tingui interés en perjudicar los intereses tradicionalistas y treballar en profit dels seus.

Tot lo mon sab que D. Carlos, més ayant encara del bon nom de sa patria que dels interessos polítichs que representa, ve aconsellant fa molt temps a tots sos partidaris la major prudencia y circumspecció en aquets moments solemnes para Espanya, y prohibint en absolut tot lo que tendeix a perturbar, avuy per avuy, la acció del Govern en lo que afecta a la guerra y a la pau.»

Diu «El Cronista de Correos» que desde que es obligatori 'l sello de guerra ha disminuhit en una tercera part lo número de cartas que s' reparteixen a Madrid. De 21.000 diarias han baixat a 14.000. Baix l' aspecte económic, aixó significa para l' Estat una pérdua considerable.

Las 14.000 cartas ab sello de guerra signifiquen un augment de 700 pessetas; pero las 7.000 cartas menos, signifiquen una petdua de 1.050 pessetas, ó sie, en resum, una baixa diaria de 350 pessetas, que fan al any solzament a Madrid, una petdua de 127.750 pessetas.

Persona arribada de Fransa, nos assegura que s' troba estiuhejant en los Pirineus Orientals, lo marquès de Cerralbo.

Dit senyor, ha pres en arrendament un xalet, conegut ab lo nom de «Bernet-le Bain», per lo qual paga 50 franchs diaris.

La familia del marquès, també estiuheja en dit siti, y s' extranya que para tan reduhit número de personas, s' hagi pres xalet tan ampli.

Lo contracte l' ha fet lo senyor Cerralbo, desde primer del corrent fins a fi d' Octubre.

Per real ordre d' Hisenda s' ha disposat que las societats y empresas compresas en lo cas tercer del article 179 de la lley del Timbre, deuen conservar durant un any la documentació subjecta a aquest impost.

Ans d' ahir quedá concertat un «maacht» a Terragona entre 'ls distingits ciclistas, socis del Club de la mateixa, D. Enrich Rovira, «recordman» dels cent toms en lo Velódromo, y D. Pau Virgili, Sortiren ahir a las set en direcció a «Villa-Engracia» (Espluga de Francolí), apostantse certa cantitat en metálich.

Lo regrés lo verificaran en ferrocarril, devent arribar a aquella capital ahir a las vuit de la nit.

Los mariners mercants que eran presoners dels Estats Units y que han desembarcat darrerament a Algecires pertanyían a las tripulacions del «Buanaventura», Argonauta, «Guido», «Pedro», «Candidito», «Frasquito», «Matilde», «Sofía», «Primeros», «Tres hermanos», «Mascota», «Lorenzo», «Carlos Rosés», «Engracia», «Lola», «Antonio», «Paco», «Antonio Lopez», «Cuatro de septiembre», «Suárez», «Juan de Dios», «España», «Fernandito», «Santiago», «Severita» y «Jaqueta».

La majoria dels mariners repatriats son catalans, gallegos, vascongats y canaris.

Lo recandat ahir per concepte de Consums puja a 915'96 pessetas.

ESCORIAS THOMAS - Véigis l' anunci de la quarta plana. Dirigirse a casa Gambús, carrer de Villá (Bou) 12.

Lo siti de Girona

Preu dels articles desde 'l més barato al més car, segons testimoni lliurat per lo comissari D. Epifani Ignacio de Ruiz, capitá de la primera companyia de la Cruzada Gerundense, advertint, que 'l tocino y la carn

